

نام و نام خانوادگی:
مقطع و رشته: دهم
نام پدر:
شماره داوطلب:

جمهوری اسلامی ایران
اداره ی کل آموزش و پرورش شهر تهران
اداره ی آموزش و پرورش شهر تهران منطقه ۶/۴ تهران
دبیرستان غیردولتی سرای دانش
آزمون نوبت اول سال تحصیلی ۱۴۰۳ - ۱۴۰۲

نام درس: ادبیات فارسی ۱
نام دبیر: سرای دانش
تاریخ امتحان: ۱۴۰۲/۱۰/۶
مدت امتحان: ۸۰ دقیقه
تعداد صفحه سؤال: ۴ صفحه

محل مهر و امضاء مدیر	نمره به عدد:	نمره به حروف:
	نمره تجدید نظر به عدد:	نمره به حروف:
نام دبیر: خانم شیخ قمی	تاریخ و امضاء:	نام دبیر:
تاریخ و امضاء:	تاریخ و امضاء:	نام دبیر:
ردیف	سؤالات	
۱	قلمرو زبانی (۷ نمره) معنی هر یک از واژه‌های مشخص شده را بنویسید. الف) تعلیم از آره گیر در امر معاش ب) هم محنت بُود هم شادی	۰/۵
۲	تفاوت معنایی واژه فضل را در جملات زیر نشان دهید. الف) از فضل و رحمت کردگار ناامید نباید شد ب) مردی اهل بود و فضل داشت از شعر و ادب	۰/۵
۳	مترادف کدام واژه نادرست آمده است؟ الف) مکاری از ما سی دینار مغربی می خواست (مرد حيله گر) ب) قیاس می کند که مرا اهلیت چیست (شایستگی) ج) به نالش درآمده بودند <u>غوکان</u> در آب (قورباغه‌ها) د) دو دست را تا فراز <u>کله</u> نمایان ساخت (برآمدگی پشت پای اسب)	۰/۲۵
۴	کدام گزینه از اهمیت املائی برخوردار نیست؟ الف) هر که در مسلخ گرمابه بود همه بر پای خاسته بودند ب) اما در واقع طمأنینه‌ای بود که در چشم بی نور یک مجسمه دوره فراعنه است. ج) که مردنی چنان غبطه بزرگ زندگانی شد د) ما را به رونگاری نشاند	۰/۲۵
۵	واژه‌هایی را که با املائی درست نوشته شده‌اند از داخل کمانک انتخاب کنید. الف) در مقابله زشتی آشتی کرد و در مقابله (لئیمی - لعیمی) کریمی کرد. ب) ای تو رمه سپرده به چوپان گرگ (تبع - طبع)	۰/۵
۶	کدام دسته از واژه‌ها همگی درست است؟ الف) انعام - گسیل - حُسن صیرت ب) متواضع - بحایم - وَقَب ج) قیم - غارب - عرفانی اسلیمی د) بُهران بلوغ - تسلّا - سِرطاس	۰/۲۵
۷	در میان هریک از ابیات و عبارات زیر واژه‌های نادرست را بیابید و شکل درست آن‌ها را بنویسید. الف) رنج هیچ کس ضایع مکن و همه کس را به سزا حق شناس باش خاصه غرابت خویش را. ب) معلم که از مَخْمَسه رسته بود به خون سردی گفت: در علف است: حیوان باید بچرد پ) نعره برآورده، فلک کرده کر دیده سیه کرده شده دَهره در ت) ما را از راه دریا گسیل کرد چنان که در کرامت و فراق به پارس رسیدیم.	۱

۰/۵	نوع حذف را در هر یک از عبارات مشخص کنید. (لفظی - معنایی)	۸
۰/۲۵	الف) صاد معلم ما بود؛ آدمی افتاده و صاف ب) نیکوخوا بهتر هزار بار از نیکو رو	۹
۰/۵	درستی یا نادرستی موارد زیر را مشخص کنید. الف) در عبارت <هرگز کید کایدان با خواست خداوند غیب‌دان برابر نیاید> واژه "برابر" نقش مسند را دارد. ب) در جمله <بدان که قرآن مانند است به بهشت جاودان> واژه دوتلفظی دیده می‌شود.	۱۰
۰/۵	درستی ☐ نادرستی ☐ درستی ☐ نادرستی ☐	
۰/۵	در ابیات زیر نقش دستوری ضمیرهای پیوسته را بنویسید. الف) وقتی دل سودایی می‌رفت به بستان‌ها بی‌خویشتم کردی بوی گل و ریحان‌ها ب) حُسنِت به اتفاق ملاحظت جهان گرفت آری به اتفاق جهان می‌توان گرفت	۱۱
۰/۵	بیت زیر را براساس ترتیب اجزای جمله مرتب کنید. قطرهٔ باران که درافتد به خاک زو بدّمَد بس گهر تابناک	۱۲
۰/۵	نوع "واو" را در هر یک از نمونه‌های زیر مشخص کنید. الف) خلف صدق نیاکان هنرور خود بود و نمایش نیم رخ زندگان رازی در بر داشت. ب) تویی خلاق هر دانا و نادان	۱۳
۰/۲۵	کدامیک از گروه‌های اسمی زیر طبق الگوی هسته(اسم) + وابسته(مضاف الیه) + وابسته(مضاف الیه) ساخته شده‌اند؟ الف) گوشه روشن وجدان تاریخ ب) یک لُنگ کهنه ج) نماز صبح شهادت د) غبطه بزرگ زندگانی	۱۴
۰/۲۵	کاربرد معنایی پسوند «کَک» را در واژه «خورجینک» بنویسید.	۱۵
۰/۵	در عبارت زیر زمان فعل‌های مشخص شده را بنویسید. «ناصر در حالی که سخت خودش را به مادر چسباندۀ بود و مثل بید می‌لرزید با حق هق گریه گفت: دیو آمده من را بخورد»	۱۶
۰/۲۵	قلمرو ادبی (۵نمره) کدامیک از آثار زیر اثری تعلیمی محسوب می‌شود؟ الف) شاهنامه فردوسی ب) گلستان سعدی	۱۷
۰/۲۵	ادبیات عرفانی در حوزه کدام نوع ادبی قرار می‌گیرد؟ الف) ادبیات غنایی ب) ادبیات تعلیمی ج) ادبیات پایداری د) زندگی نامه	۱۸
۰/۵	به پرسش‌های زیر پاسخ دهید. الف) مجموعهٔ کامل شعرهای آیینی سیدعلی موسوی گرماردی چه نام دارد؟ ب) نویسندهٔ سیاست‌نامه چه کسی است؟	۱۹

۲۰	در کدام بیت از شعر "همای رحمت" به فرزند گرامی حضرت علی یعنی امام حسین و ماجرای کربلا اشاره شده است؟ آن بیت را به طور کامل بنویسید.	۱
۲۱	در عبارت زیر ارکان سجع را مشخص کنید. " نبینی که یوسف را از روی نیکو بند و زندان آمد و از خوی نیکو امر و فرمان آمد؟"	۰/۵
۲۲	در کدام گزینه کلمه "مهر" ابهام ندارد؟ الف) اگر پوسیده گردد استخوانم ب) بی مهر رُخت روز مرا نور نمانده است نگردد مه‌رت از جانم فراموش وز عمر مرا جز شب دیجور نمانده است (دیجور: تاریک)	۰/۲۵
۲۳	در بیت زیر مجاز را بیابید و مفهوم آن را بنویسید. چو گفتمش که دلم را نگاه دار چه گفت ز دست بنده چه خیزد خدا ننگه دارد	۰/۵
۲۴	در کدام یک از ابیات زیر آرایه تشخیص (جان بخشی) دیده نمی‌شود؟ الف) چون پدوم سبزه در آغوش من ب) چون بگشایم ز سر مو شکن ج) قطره باران که درافتد به خاک د) چشمه کوچک چو به آنجا رسید بوسه زند بر سر و بر دوش من ماه ببیند رخ خود را به من زو پدمد بس گهر تابناک وان همه هنگامه دریا بدید	۰/۲۵
۲۵	در کدام بیت اضافه تشبیهی دیده نمی‌شود؟ الف) آب اجل که هست گلوگیر خاص و عام ب) بر تیر جورتان ز تحمل سپر کنیم ج) در بن این پرده نیلوفری د) برکن ز بن این بنا که باید بر حلق و بر دهان شما نیز بگذرد تا سختی کمان شما نیز بگذرد کیست کند با چو منی همسری؟ از ریشه بنای ظلم بر کند	۰/۲۵
۲۶	در بیت زیر کلماتی را که با یکدیگر جناس دارند بیابید و مشخص کنید. "بلندی از آن یافت کاو پست شد در نیستی کوفت تا هست شد"	۰/۵
۲۷	با توجه به بیت "بید مجنون در تمام عمر سر بالا نکرد حاصل بی حاصلی نبود به جز شرمندگی" (صائب تبریزی) الف) شاعر برای کدام پدیده طبیعی علتی شاعرانه آورده است؟ ب) علت غیرواقعی و شاعرانه‌ای که صائب در شعر خود آورده است چیست؟ ج) این امر موجب ایجاد چه آرایه ادبی می‌گردد؟	۰/۷۵

	قلمرو فکری (۸ نمره)		
۰/۵	هر یک از ابیات و عبارات زیر را معنا کنید.	۲۸	
۰/۵	الف) کارش نگار نقش قالی بود و در آن دستی نازک داشت.		
۰/۵	ب) سه ماه بود که موی سر باز نکرده بودیم و میخواستیم که در گرمابه روم باشد که گرم شوم.		
۰/۵	پ) از خوی نیکوش تخت و گاه آمد		
۰/۷۵	ت) گرت هواست که معشوق نگسلد پیمان نگاه دار سر رشته تا نگه دارد		
۰/۲۵	ث) در فکر آن گودالم که خون تو را مکیده است.		
۰/۵	ج) اندر همه کاری داد از خویشتن بده که هر که داد از خویشتن بدهد از داور مستغنی باشد.		
۰/۵	چ) خواست کزان ورطه قدم در کشد		
۰/۵	ح) تویی رزاق هر پیدا و پنهان		
	هر یک از موارد گروه "الف" با کدام یک از موارد گروه "ب" قرابت معنایی دارد؟ وصل کنید. (یک مورد در ستون ب اضافی است.)	۲۹	
۱	گروه الف		گروه ب
	الف) هیچ گودالی چنین رفیع ندیده بودم / در حضيض هم میتوان عزیز بود		۱- وَ مَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ
	ب) چون داد عادلان به جهان در بقا نکرد / بیداد ظالمان شما نیز بگذرد		۲- الصبر مفتاح الفرج
	ج) هر آن که جانب اهل وفا نگه دارد / خداهش در همه حال از بلا نگه دارد		۳- ما بارگه دادیم این رفت ستم بر ما / بر قصر ستم کاران گویی چه رسد خذلان
	د) یعقوب خود او را به صبر آموزگار بود.		۴- شرف المكان بالمکین
		۵- كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ	
۰/۵	در بیت زیر منظور شاعر از "باد" و "شمع" چیست؟ بادی که در زمانه بسی شمع‌ها بکشت هم بر چراغدان شما نیز بگذرد	۳۰	
۰/۵	مفهوم هر یک از ابیات زیر را فقط در یک کلمه بیان کنید. الف) حدیث دوست نگویم مگر به حضرت دوست ب) تا عهد تو در بستم عهد همه بشکستم که آشنا سخن آشنا نگه دارد بعد از تو روا باشد نقض همه پیمان‌ها	۳۱	
۰/۵	باتوجه به نوشته زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید. "خورجینکی بود که کتاب در آن می‌نهادم بفروختم و از بهای آن درمکی چند سیاه در کاغذی کردم که به گرمابه بان دهم تا باشد که ما را دمکی زیادت‌تر در گرمابه بگذارد که شوخ از خود باز کنیم چون آن درمک‌ها پیش او نهادم در ما نگریست پنداشت که ما دیوانه‌ایم و نگذاشت که ما به گرمابه در رویم." الف) منظور از "سیاه" چیست؟ ب) باتوجه به متن بالا واژه "شوخ" به چه معناست؟	۳۲	
۰/۵	مفهوم عبارت "گندم نمای جو فروش مباح" را بنویسید.	۳۳	
۰/۵	پس از رسیدن به دریا چه تغییری در نگرش و نحوه تفکر "چشمه" ایجاد شد؟	۳۴	
صفحه ۴ از ۴			

اداره ی کل آموزش و پرورش شهر تهران
 اداره ی آموزش و پرورش شهر تهران منطقه تهران
 دبیرستان غیر دولتی سرای دانش
کلید سؤالات پایان ترم نوبت اول سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۲

نام درس: فارسی ۱
 نام دبیر: سرای دانش
 تاریخ امتحان: ۶ / ۱۰ / ۱۴۰۲
 ساعت امتحان: ۸:۰۰ صبح / عصر
 مدت امتحان: دقیقه

ردیف	راهنمای تصحیح	محل مهر یا امضاء مدیر
۱	قلمرو زبانی الف) زندگی، زیست، زندگانی کردن (۲۵/۰ نمره)	ب) اندوه، ناراحتی، غم، رنج و بلا (۲۵/۰ نمره)
۲	الف) بخشش و لطف (۲۵/۰ نمره)	ب) کمال، دانش، معرفت، آگاهی (۲۵/۰ نمره)
۳	گزینه الف (۲۵/۰ نمره)	
۴	گزینه د (۲۵/۰ نمره)	
۵	الف) لثیمی (۲۵/۰ نمره)	ب) طبع (۲۵/۰ نمره)
۶	گزینه ج (۲۵/۰ نمره)	
۷	الف) قربابت (۲۵/۰ نمره)	ب) مخمصه (۲۵/۰ نمره) پ) زهره در (۲۵/۰ نمره) ت) فراغ (۲۵/۰ نمره)
۸	الف) لفظی (۲۵/۰ نمره)	ب) معنایی (۲۵/۰ نمره)
۹	حرف اضافه (۲۵/۰ نمره)	
۱۰	الف) درست (۲۵/۰ نمره)	ب) درست (۲۵/۰ نمره)
۱۱	الف) مفعول (۲۵/۰ نمره)	ب) مضاف الیه (۲۵/۰ نمره)
۱۲	قطره باران که به خاک درافتد بس گهر تابناک از او بدمد. (۵/۰ نمره)	
۱۳	الف) واو ربط (۲۵/۰ نمره)	ب) واو عطف (۲۵/۰ نمره)
۱۴	گزینه ج (۲۵/۰ نمره)	
۱۵	کاف تصغیر به معنای کوچک (۲۵/۰ نمره)	
۱۶	چسبانده بود: ماضی بعید (۲۵/۰ نمره)	گفت: ماضی ساده (۲۵/۰ نمره)
۱۷	قلمرو ادبی گزینه ب (۲۵/۰ نمره)	
۱۸	گزینه الف (۲۵/۰ نمره)	
۱۹	الف) گوشواره عرش (۲۵/۰ نمره)	ب) خواجه نظام الملک توسی (۲۵/۰ نمره)
۲۰	به جز از علی که آرد پسری ابوالعجایب	که علم کند به عالم شهدای کربلا را (۱ نمره)
۲۱	زنداد و فرمان (۵/۰ نمره)	
۲۲	گزینه الف (۲۵/۰ نمره)	
۲۳	دست مجاز از قدرت و توانایی (۵/۰ نمره)	

۲۴	گزینۀ ج (۲۵/۰نمره)
۲۵	گزینۀ ج (۲۵/۰نمره)
۲۶	پست و هست (۵/۰نمره)
۲۷	الف) شکل ظاهری و آویزان بودن شاخه‌ها و برگ‌های بید مجنون (۲۵/۰نمره) ب) سرافکنندگی بید به سبب بی‌حاصلی (۲۵/۰نمره) ج) آرایۀ ادبی حسن تعلیل (۲۵/۰نمره)
۲۸	قلمرو فکری الف) کارش کشیدن نقشۀ قالی بود و در آن مهارت داشت. (۵/۰نمره) ب) سه ماه بود که موی سر را نتراشیده بودیم و می‌خواستیم به حمام بروم تا گرم شوم. (۵/۰نمره) پ) به خاطر اخلاق نیکویش به پادشاهی رسید. (۵/۰نمره) ت) اگر آرزو داری که معشوق نسبت به تو بی‌وفایی نکند باید تو نیز به عهد و پیمان خودت وفادار باشی. (۷۵/۰نمره) ث) به آن گودالی فکر می‌کنم که تو در آنجا به شهادت رسیدی. (۲۵/۰نمره) ج) در هر کاری که انجام می‌دهی عدالت و انصاف را رعایت کن زیرا هر کسی در کارهایش عدالت را رعایت کند نیازی به قاضی ندارد. (۵/۰نمره) چ) تصمیم گرفت که از آن جای خطرناک عقب نشینی کند (فرار کند) (۵/۰نمره) ح) خداوندا تو به همهٔ موجودات خود روزی می‌دهی (۵/۰نمره)
۲۹	الف) ۴ ب) ۳ ج) ۱ د) ۲ (۱نمره)
۳۰	باد: مرگ (۲۵/۰نمره) شمع: انسان‌های بزرگ (۲۵/۰نمره)
۳۱	الف) رازداری (۲۵/۰نمره) ب) وفاداری (۲۵/۰نمره)
۳۲	الف) پول بی‌ارزش (۵/۰نمره) ب) چرک و آلودگی (۵/۰نمره)
۳۳	دو رو و ریاکار نباش (۵/۰نمره)
۳۴	با دیدن عظمت دریا متوجه کوچکی خودش شد و دست از غرور برداشت. (۵/۰نمره)
جمع بارم : ۲۰ نمره	
نام و نام خانوادگی مصحح :	
امضاء:	